

Ärendebeskrivning Vårdval Barn- och ungdomstandvård Region Gävleborg - i enlighet med lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV)

Från Vårdgivaranmälan till Vårdval – trygg och säker upphandling

Med utgångspunkt i att nuvarande modell som används i Region Gävleborg, "Vårdgivaranmälan" inte bedöms vara juridiskt hållbar som avtal mellan Utföraren och Region Gävleborg har Beställarenheten för Tandvård fört dialog med den politiska ledningen om hur regionen kan förbättra förutsättningarna för att göra barn- och ungdomstandvården mer tillgänglig och reglerat utifrån ett upphandlingsperspektiv. Dialogen utmynnade, efter sommaren 2023 i en förfrågan från politiken till Beställarenheten för Tandvård, om att se över förutsättningarna för att upphandla barn- och ungdomstandvården enligt lagen om valfrihet och komma med ett genomarbetat förslag.

Under 2023 uppdaterades befintlig rutin för Vårdgivaranmälan, vilken inte uppdaterats sedan 2009. I den modellen finns inget giltigt avtal mellan Utföraren och Region Gävleborg, som förbinder Utföraren att hålla sig till rutinen. I nuläget är det endast mellan Utföraren och det enskilda barnet som en sådan förbindelse gäller. Med den bakgrunden fördes Vårdval i enlighet med lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) på tal.

Beställarenheten för Tandvård ser att Vårdval Barn- och ungdomstandvård skulle kunna ge de juridiskt hållbara förutsättningar som ett avtal enligt lagen om valfrihet stödjer och goda förutsättningar för:

- Kvalitetssäkring
- Uppföljning och kontroll
- Jämlika förutsättningar för befolkningen att få tandvård
- Minskad risk för välfärdsbrott

Beställarenheten för Tandvård får bättre förutsättningar att granska alla ingående Utförare på samma grunder och kan dra slutsatser från ett gemensamt underlag om upphandlingen sker i ett vårdval. Region Gävleborg får på så sätt kontroll på utbetalda ersättningar för uppdraget.

Arbetet har omfattat en enkätundersökning där Beställarenheten för Tandvård tittat på hur andra regioner arbetar med barn- och ungdomstandvård. Regioner som upphandlar barn- och ungdomstandvård i enlighet med LOV är: Uppsala (ortodonti), Kalmar, Skåne, Norrbotten, Östergötland, Västernorrland, Västmanland, Sörmland, Dalarna, Västerbotten.

Beställarenheten för Tandvård har gjort en omvärldsspaning för att få en uppfattning om hur förfrågningsunderlagen ser ut i andra regioner. Valet landade i att använda Region Kalmars förfrågningsunderlag som utgångspunkt. Den är logisk, kärnfull och användarvänlig till sin struktur samt att Region Kalmar på flera sätt är en jämförbar region med Region Gävleborg.

Under hösten 2023 upprättades stommen till ett förfrågningsunderlag. Beställarenheten för Tandvård bjöd in samtliga privata vårdgivare under våren 2024 till en workshop. Två stora frågor fångades upp:

- Ersättningsmodell och nivå på ersättning
- Ortodonti (tandreglering)

I nuläget är ersättningen en fast årsvis kapitering "barnpeng" som betalas utmed 1/12 per månad. Ortodontibehandling som utförs medan barnets käke växer ingår inom allmäntandvården av barn- och unga. Många privata vårdgivare upplever att det är svårt att upprätthålla kompetens inom ortodonti samt att denna typ av behandlingar också är för kostsamma.

Senare under våren 2024, efter att Beställarenheten för Tandvård tittat på ersättningsmodeller i andra regioner, genomfördes en ny workshop med privata vårdgivare där ett förslag om ersättningsmodell presenterades. I förslaget skulle hänsyn tas till vårdtyngd hos patienten genom en fast del (40%) och en CNI-baserad del (60%). Detta förslag togs fram efter dialog med Region Kalmar, som är mycket nöjda med modellen. Förslaget som Beställarenheten för Tandvård presenterade godtogs inte av de vårdgivare som närvarade vid mötet. Närvarande vid workshopen förespråkade fast kapitering samt riskpott.

Hösten 2024 präglades av väntan på Regeringens beslut avseende sänkt åldersgräns för fri barn- och ungdomstandvård. Beställarenheten för Tandvård har, med hjälp av Folktandvårdens särredovisning, noterat att det saknas pengar i systemet för barn- och ungdomstandvården. Detta påtalades till politiken. Ett beslut om höjning av barnpengen har fattats som innebär att ersättningen kommit upp i en nivå som ger täckning för faktiska kostnader.

Beställarenheten för Tandvård följde på hösten 2024 upp förslaget om riskpott. Det var endast ett fåtal röster hos de privata vårdgivarna som gjorde sig hörda gällande upplägget. Därför skickades ett mejl till samtliga privata vårdgivare med möjlighet att rösta mellan två olika förslag:

- Förslag A - Fortsatt endast fast kapitering
- Förslag B - . En något lägre fast kapitering till förmån för att skapa en riskpott för behandlingskrävande patienter.

Endast två svar inkom, vilka båda förespråkade förslag A.

Lagen om valfrihetssystem framhåller likabehandling av Utförare som ingår i vårdvalet . Det går inte att ha olika regler. Samma förutsättningar för alla ingående Utförare ska gälla, oavsett om det är en privat vårdgivare eller Folktandvården, eller olika storlek på verksamheten. De flesta privata vårdgivare som har barn- och ungdomspatienter, har under 100 barn. De vårdgivare som har flest har ca 400 barn. Enligt de privattandläkare som ingår i Samverkansgruppen behöver man ha 200-300 barn, helst friska, för att uppdraget barn- och ungdomstandvård ska bära sig. Verksamheten behöver ha fler än så för att kunna skaffa en egen riskpott för behandlingskrävande- och/eller ortodontipatienter.

En riskpott skulle innebära:

- Sänkt fast barnpeng
- Ökad administration för både utförare och Beställarenhet för Tandvård
- Potten kan ta slut
- Pengar kan bli över i potten

Region Gävleborg har haft riskpott för de privata vårdgivarna tidigare. Detta är inte användbart enligt LOV lagstiftningen.

I nuläget är Beställarenheten för Tandvårds linje att ersättningen ska vara i form av fast barnpeng, som grundar sig på följsamhet till uppsatta revisionsintervall (regelbundna besök enligt rutin). Pengar som blir över på grund av "stoppade barn" (barn som uteblir från sitt besök) ska fördelas till Utförarna baserat på följsamhet till uppsatta revisionsintervall i förhållande till antal barn.

Beställarenheten för Tandvårds analys kommer fram till att ett vårdval av barn- och ungdomstandvården kommer ge regionen förutsättningar för en reglerad upphandling, kvalitetssäkring, uppföljning och kontroll, jämlika förutsättningar för befolkningen att få tandvård samt minskad risk för välfärdsbrott.

Beställarenheten för Tandvård uppfattar att det kan finnas en möjlig risk att privata vårdgivare inte kommer ansöka om godkännande i så stor utsträckning då ortodontikkompetens är svår att upprätthålla och ersättningen för uppdraget kan uppfattas för låg.

Förfrågningsunderlaget föreslås gälla från 1 september 2025. Från det datumet har vårdgivare möjlighet att ansöka om godkännande. Från 1 september till och med 31 december 2025 kan vårdgivare i enlighet med "vårdgivaranmälan-modellen" erhålla ersättning från Region Gävleborg jämte godkända Utförare i Vårdvalet. Detta är en övergångsperiod. Från och med 1 januari 2026 kan endast godkända Utförare i Vårdvalet erhålla ersättning för barn- och ungdomstandvård.

Med grund i ovan ärendebeskrivning vill Beställarenheten för Tandvård föreslå Regionfullmäktige att införa Vårdval Barn- och ungdomstandvård Region Gävleborg i enlighet med förslaget.